

Activitatea filialelor străine în România

Realitatea economică arată că pe măsura dezvoltării întreprinderile tind să-și extindă activitatea în afara granițelor țării în care ele au fost înființate, acest fapt ducând la creșterea fenomenului de globalizare.

În România, conform implementării Regulamentului 716/2007 privind statisticile comunitare legate de structura și activitatea filialelor străine, INS asigură implementarea acestui tip de cercetare statistică, prin intermediul căreia se măsoară nivelul de penetrare a societăților comerciale cu capital străin în economia națională – FATS Inward.

Cercetarea statistică cu privire la filialele străine în România se bazează pe datele obținute în cadrul Anchetei structurale în întreprinderi. INS publică rezultatele acestei anchete structurate pe principalele ramuri, respectiv: industrie, construcții, comerț și servicii. Indicatorii din aceasta analiză respectiv cifra de afaceri, numărul mediu de salariați, valoarea adăugată trebuie interpretați în conformitate cu metodologia Anchetei structurale a întreprinderii.

Analiza principalilor indicatori ai filialelor străine în România

Conform INS, numărul filialelor străine la sfârșitul anului 2009 a fost de 25.835 și a reprezentat 5,3% din totalul întreprinderilor active industrie, construcții, comerț și servicii, în creștere comparativ cu anul 2008 când acestea au reprezentat doar 2,3%.

Astfel, numărul filialelor străine a înregistrat o creștere în anul 2009 de peste 2 ori comparativ cu anul precedent (de la 11.396 filiale la 25.835 filiale). Pe domenii de activitate cele mai mari creșteri s-au înregistrat în construcții (de la 894 la 2846 filiale) și servicii (de la 3173 la 9504 filiale), numărul acestora triplându-se.

Numărul filialelor străine pe sectoare de activitate economică

	2008		2009	
	număr	%	număr	%
TOTAL	11396	100,0	25835	100,0
Industrie	4289	37,6	5238	20,3
Construcții	894	7,8	2846	11,0
Comerț	3040	26,7	8247	31,9
Servicii	3173	27,9	9504	36,8

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

Acest fapt a condus la o modificare a greutății specifice de la un an la altul. Astfel, dacă la nivelul anului 2008 cea mai mare pondere a filialelor străine se regăsea în industrie (37,6% din total filiale străine), în anul 2009 ponderea cea mai mare se regăsește în domeniul serviciilor.

O analiză a filialelor străine pe zone geografice scoate în evidență că ponderea cea mai mare o au cele din statele membre UE (peste 71% din totalul filialelor străine la nivelul anului 2009), restul fiind deținut de filiale din țări extracomunitare.

Analizând însă numărul filialelor străine în anul 2009 comparativ cu anul 2008, se remarcă o creștere cu circa 3 puncte procentuale a ponderii statelor din alte zone geografice, în detrimentul filialelor străine intracomunitare.

Ponderea numărului de filiale străine în România pe zone geografice

-%-

	2008	2009
TOTAL	100	100
State membre UE	74,3	71,4
Alte țări din Europa	4,9	4,7
Alte țări	20,8	23,9

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

Un alt indicator rezultat din cercetările statistice se referă la numărul mediu de salariați¹ care lucrează în filialele străine din România. La nivelul anului 2009, din numărul mediu de salariați din industrie, construcții, comerț și servicii, circa 24% erau salariați în filialele străine din România.

Odată cu debutul crizei economico-financiare care s-a făcut simțită în România, se poate remarca faptul că numărul de salariați al celor 4 ramuri s-a redus cu cca. 11%, cele mai mari reduceri înregistrându-se în construcții (15,4%), industrie (13,4%) și comerț (11,6%). În cadrul filialelor străine, numărul mediu de salariați s-a redus doar cu 5%, cea mai mare reducere înregistrându-se în industrie (11,4%), în timp ce în servicii și comerț numărul mediu de salariați a crescut cu 11,7%, respectiv cu 1,5%.

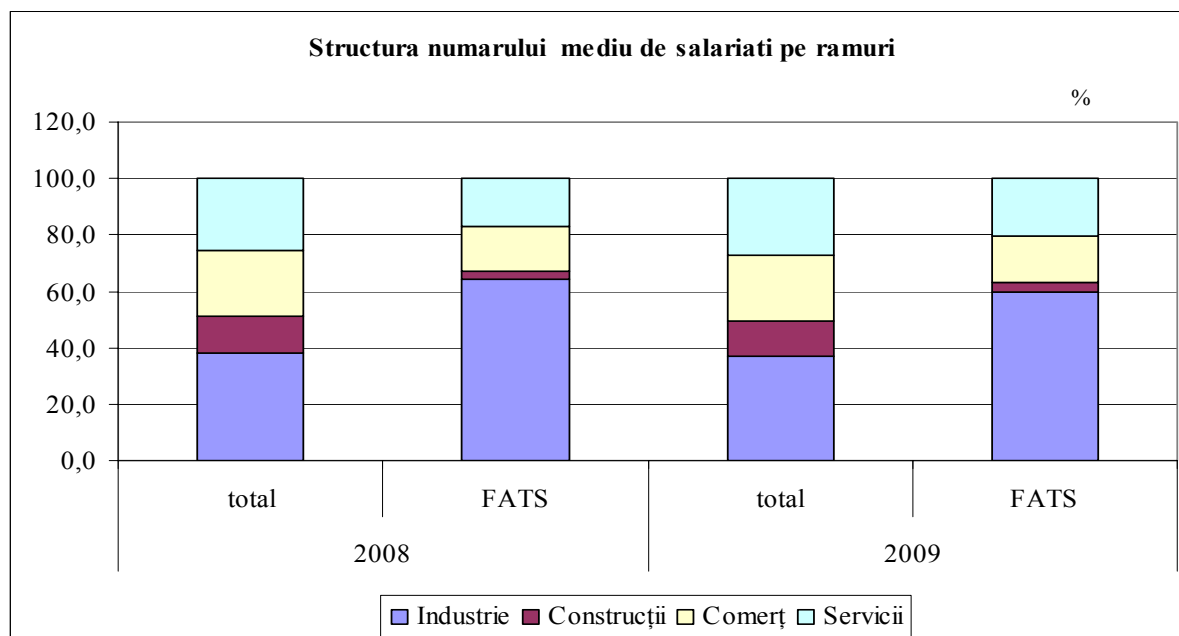
¹Reprezintă o medie aritmetică simplă, calculată prin împărțirea sumei efectivelor zilnice de salariați din anul respectiv - inclusiv din zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și alte zile nelucrătoare - la numărul cumulat al zilelor calendaristice. Se mai includ și salariații care nu sunt angajați cu normă întreagă, dar care se includ proporțional cu timpul de lucru prevăzut în contractul de muncă. Salariații detașați se iau în calcul la unitatea de la care își încasează drepturile salariale, iar salariații aflați în delegare se iau în calcul la unitatea care i-a delegat.

Numărul mediu de salariați

	2008		2009		Modificare procentuală	
	total salariați	din care salariați filiale străine	total salariați	din care salariați filiale străine	total salariați	din care salariați filiale străine
	număr		număr		%	
TOTAL	4.304.174	966.765	3.845.810	916.869	-10,7	-5,2
Industrie	1.643.676	618.909	1.423.107	548.246	-13,4	-11,4
Construcții	554.399	29.190	469.180	28.396	-15,4	-2,7
Comerț	1.019.788	153.276	901.376	155.526	-11,6	1,5
Servicii	1.086.311	165.390	1.052.147	184.701	-3,1	11,7

Sursa INS - Activitatea filialelor străine în România

Structura numărului mediu de salariați din filialele străine este total diferită de cea din economie. Astfel, la nivelul anului 2009, circa 60% din numărul mediu de salariați lucrau în filialele străine (FATS) cu activitate industrială și doar 3% lucrau în construcții, în timp ce în economie, numărul mediu de salariați din industrie reprezenta 37% din numărul total de salariați, iar din construcții 12,2% din numărul total de salariați.

De remarcat că deși ponderea mare a numărului de filiale străine se regăsește în servicii și comerț (circa 69% din totalul filialelor străine), numărul mediu de salariați care lucrează în aceste domenii este de doar 37%, ceea ce

conduce la ideea că în comerț și servicii sunt filiale străine de tip întreprinderi mici și mijlocii, întreprinderile mari regăsindu-se, în principal, în industrie, care concentrează 60% din numărul mediu de salariați.

O analiză a filialelor pe zone geografice arată că filialele străine controlate de statele membre UE dețin 77% din numărul de salariați care lucrează în filialele străine din România, restul fiind țări extracomunitare.

Structura numărului mediu de salariați în filiale străine în România pe zone geografice

-%-

	2008	2009
TOTAL	100	100
State membre UE	75,8	77,0
Alte țări din Europa	6,6	6,0
Alte țări	17,6	17,0

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

În ceea ce privește cifra de afaceri (CA) obținută la nivelul celor 4 ramuri este de remarcă faptul că aceasta a scăzut cu circa 11%, reduceri înregistrându-se în toate sectoarele de activitate. Cea mai mare scădere s-a înregistrat în construcții (14,5%), iar cea mai mică diminuare s-a înregistrat în servicii (5,8%).

Cifra de afaceri obținută de filialele străine s-a redus cu doar 7%, cea mai mare scădere înregistrându-se în industrie (14,6%). Spre deosebire de cifra de afaceri obținută în industrie, construcții, comerț și servicii, care a înregistrat scăderi în toate domeniile, filialele străine au obținut și creșteri ale cifrei de afaceri în construcții (14,6%) și servicii (14,1%).

Cifra de afaceri

- milioane lei -

	2008		2009		Modificare procentuală (%)	
	Cifra de afaceri totală	din care filiale străine	Cifra de afaceri totală	din care filiale străine	Cifra de afaceri totală	din care filiale străine
TOTAL	946.775	405.876	844.504	376.739	-10,8	-7,2
Industrie	320.665	195.675	284.313	167.169	-11,3	-14,6
Construcții	93.210	14.401	79.736	16.500	-14,5	14,6
Comerț	387.645	148.698	343.648	139.307	-11,3	-6,3
Servicii	145.255	47.102	136.807	53.763	-5,8	14,1

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

Cifra de afaceri obținută de filialele companiilor străine deține ponderi mari în cifra de afaceri obținută prin însumarea celor 4 ramuri, situație întâlnită atât pe total filiale, cât și pe domenii de activitate.

Făcând o comparație între ponderea cifrei de afaceri obținută de filialele străine în totalul cifrei de afaceri și ponderea numărului mediu de salariați care lucrează în filiale în numărul total de salariați, se constată o pondere mai ridicată a cifrei de afaceri comparativ cu cea a salariaților, ceea ce denotă în fapt o productivitate a muncii superioară în sectorul capitalului străin, cu implicații pozitive asupra competitivității economiei românești.

Spre exemplu, la nivelul anului 2009 (ultimul an pentru care INS a publicat date pe această temă) filialele companiilor străine în România au realizat 44,6% din cifra de afaceri din economie, cu contribuția a 23,8% din numărul de salariați, obținând 40,3% din valoarea adăugată brută (VAB)² obținută în economie.

Acest fenomen este întâlnit în toate domeniile de activitate, de exemplu în industrie filialele străine în România au obținut 58,8% din cifra de afaceri din industrie, cu o contribuție a 38,5% din salariați. Rezultă astfel o productivitate de peste 2 ori mai mare în cazul filialelor străine, decât cea obținută în întreprinderile cu capital românesc.

Ponderea cifrei de afaceri, a numărului de salariați și a valorii adăugate brute din filialele companiilor străine în România în anul 2009

-%-

	CA filiale / CA total	nr.salariați filiale / nr.salariați total	VAB filiale / VAB total
TOTAL	44,6	23,8	40,3
Industrie	58,8	38,5	48,9
Construcții	20,7	6,1	18,8
Comerț	40,5	17,3	35,9
Servicii	39,3	17,6	40,3

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

Analizând filialele străine în România pe ramuri de activitate CAEN Rev 2 se remarcă faptul că 2 ramuri, respectiv industria prelucrătoare și comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor dețin peste 50% din numărul de întreprinderi, obținând circa 71% din cifra de afaceri, cu o contribuție a 70% din numărul mediu de salariați. Aceste două ramuri dețin și

² Suma salariilor și a altor elemente legate de costul factorilor de muncă, a profitului, a subvențiilor de exploatare, a amortizării capitalului fix, din care se scad impozitele legate de producție.

52% din valoarea adăugată brută. Valoarea adăugată brută obținută în anul 2009 în aceste două ramuri a înregistrat scăderi mari, respectiv 18,3% și 14,6%.

Cea mai mare scădere a VAB s-a înregistrat în industria extractivă (30,2%), care deține doar 0,5% din numărul de filialele, obținând o cifră de afaceri de 3,7% din total.

Se poate aprecia că atât industria prelucrătoare, cât și comerțul, care deși dețin ponderile cele mai mari din total, au înregistrat în anul 2009 scăderi ale principalilor indicatori, respectiv a numărului de salariați, a cifrei de afaceri și a valorii adăugate brute, cu excepția numărului de filiale străine, care a crescut.

Cele mai mari creșteri ale numărului de filiale străine s-a înregistrat însă în următoarele activități: tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, construcții, hoteluri și restaurante, distribuția apei și salubritate, comerț.

În ceea ce privește distribuția pe țări a filialelor străine aflate sub control intracomunitar este de remarcat faptul că 4 țări, respectiv Italia, Germania, Cipru și Franța, dețin 57% din numărul de filiale străine din România, realizând circa 53% din cifra de afaceri obținută în economie, cu o contribuție a 56% din numărul mediu de salariați. Cele 4 țări menționate anterior au obținut circa 51% din valoarea adăugată brută obținută de filiale străine.

Structura principalilor indicatori ai filialelor străine aflate sub control intracomunitar în funcție de țara de proveniență în anul 2009

-%-

	Număr filiale străine	Număr mediu de salariați	Cifra de afaceri	Valoarea adăugată brută la costul factorilor
TOTAL, din care:	100,0	100,0	100,0	100,0
Italia	25,9	14,1	8,6	9,1
Germania	15,6	21,6	19,9	16,9
Cipru	8,4	7,3	7,1	6,8
Franța	7,2	13,1	16,9	17,8

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

Repartizarea numărului filialelor străine în funcție de țara de proveniență a investitorului arată că Italia este pe primul loc cu 25,9%, urmată de Germania, cu 15,6%, Cipru cu 8,4% și Franța cu 7,2%.

Repartizarea cifrei de afaceri în funcție de țara de proveniență plasează Germania pe primul loc, la nivelul anului 2009 obținând circa 20% din cifra de afaceri, cu o contribuție a 22% din numărul mediu de salariați.

Situația se schimbă însă dacă analizăm valoarea adăugată brută. Acest indicator plasează Franța pe primul loc cu 17,8% din valoarea adăugată brută, urmată de Germania cu 16,9%, Italia cu 9,1% și Cipru cu 6,8%.

Concluzii

Analiza efectuată relevă următoarele caracteristici ale evoluției și structurii sectorului „filialelor străine” în România:

- numărul filialelor la sfârșitul anului 2009 a fost de 25.835 întreprinderi și a reprezentat 5,3% din totalul întreprinderilor active din economie, în creștere comparativ cu anul 2008 când acestea au reprezentat doar 2,3%.
- modificarea greutății specifice de la un an la altul, astfel încât, dacă la nivelul anului 2008 cea mai mare pondere a filialelor străine se regăsea în industrie (37,6% din total filiale străine), în anul 2009 ponderea cea mai mare se regăsește în domeniul serviciilor.
- ponderea cea mai mare a filialelor străine se localizează în statele membre UE (peste 71% din totalul filialelor străine la nivelul anului 2009).
- filialele companiilor străine în România au realizat 44,6% din cifra de afaceri din economie, cu contribuția a 23,8% din numărul de salariați, obținând o valoare adăugată brută de 40,3%.
- două ramuri, respectiv industria prelucrătoare și comerțul dețin peste 50% din numărul de întreprinderi, obținând circa 71% din cifra de afaceri, cu o contribuție a 70% din numărul mediu de salariați.
- patru țări, respectiv Italia, Germania, Cipru și Franța dețineau împreună la sfârșitul anului 2009, 57% din numărul de filiale străine, realizând o cifră de afaceri de 52,5% din cifra de afaceri obținută de filialele străine, cu o contribuție a 56% din forța de muncă angajată în aceste filiale. Cele 4 țări realizau împreună peste 50% din valoarea adăugată a filialelor străine în România.

Numărul de filiale și numărul mediu de salariați privind filialele străine în România

Secțiune CAEN Rev.2	Număr filiale străine			Număr mediu de salariați		
	2008	2009	Modif. procentuală %	2008	2009	Modif. procentuală %
Industria extractivă	61	117	91,8	35.643	32.041	-10,1
Industria prelucrătoare	4.101	4.816	17,4	557.290	484.818	-13,0
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	65	133	104,6	20.817	21.800	4,7
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	62	172	177,4	5.159	9.587	85,8
Construcții	894	2.846	218,3	29.190	28.396	-2,7
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	3.040	8.247	171,3	153.276	155.526	1,5
Transport și depozitare	462	966	109,1	21.706	24.703	13,8
Hoteluri și restaurante	299	834	178,9	12.700	13.552	6,7
Informații și comunicații	605	1281	111,7	58.438	61.128	4,6
Tranzacții imobiliare	626	2.421	286,7	4.778	5.344	11,9
Activități profesionale, științifice și tehnice	791	2.999	279,1	22.140	28.639	29,4
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	390	1.003	157,2	45.628	51.335	12,5
TOTAL	11.396	25.835	126,7	966.765	916.869	-5,2

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

**Cifra de afaceri și valoarea adăugată brută la costul factorilor
din filialele străine în România**

- milioane lei -

Secțiune CAEN Rev.2	Cifra de afaceri			Valoarea adăugată brută la costul factorilor		
	2008	2009	Modif. procentuală %	2008	2009	Modif. procentuală %
Industria extractivă	20.379	13.921	-31,7	8.378	5.852	-30,2
Industria prelucrătoare	146.896	127.484	-13,2	31.653	25.868	-18,3
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	25.386	22.058	-13,1	4.587	4.277	-6,8
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	3.014	3.706	23,0	549	695	26,6
Construcții	14.401	16.500	14,6	3.721	4.101	10,2
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	148.698	139.307	-6,3	15.863	13.542	-14,6
Transport și depozitare	7.354	7175	-2,4	1.952	1.872	-4,1
Hoteluri și restaurante	1.687	1.731	2,6	660	596	-9,7
Informații și comunicații	23.352	25.270	8,2	11.072	11.175	0,9
Tranzacții imobiliare	2.900	4.739	63,4	2.497	2376	-4,9
Activități profesionale, științifice și tehnice	8.164	10.373	27,1	2.545	3.264	28,3
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3.645	4.476	22,8	1.650	2.383	44,4
TOTAL	405.876	376.739	-7,2	85.127	76.000	-10,7

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

**Structura principalilor indicatori ai filialelor străine în România
în anul 2009**

-%-

Secțiune CAEN Rev.2	Număr filiale	Număr mediu de salariați	Cifra de afaceri	Valoarea adăugată la costul factorilor
Industria extractivă	0,5	3,5	3,7	7,7
Industria prelucrătoare	18,6	52,9	33,8	34,1
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0,5	2,4	5,8	5,6
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	0,7	1,0	1,0	0,9
Construcții	11,0	3,1	4,4	5,4
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	31,9	17,0	37,0	17,8
Transport și depozitare	3,7	2,7	1,9	2,5
Hoteluri și restaurante	3,2	1,5	0,4	0,8
Informații și comunicații	5,0	6,6	6,7	14,7
Tranzacții imobiliare	9,4	0,6	1,3	3,1
Activități profesionale, științifice și tehnice	11,6	3,1	2,8	4,3
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3,9	5,6	1,2	3,1
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

Numărul filialelor străine și a numărului mediu de salariați aflate sub control intracomunitar

Intra UE	Număr filiale străine				Număr mediu de salariați			
	2008		2009		2008		2009	
	număr	%	număr	%	număr	%	număr	%
Austria	570	6,7	1.274	6,9	66.607	9,1	68.668	9,7
Belgia	181	2,1	412	2,2	12.594	1,7	13.351	1,9
Bulgaria	55	0,6	196	1,1	1.313	0,2	1.245	0,2
Cehia	49	0,6	114	0,6	4.668	0,6	3.871	0,5
Cipru	765	9,0	1.548	8,4	59.687	8,1	52.073	7,3
Danemarca	47	0,6	125	0,7	1.868	0,3	1.705	0,2
Finlanda	17	0,2	36	0,2	2.934	0,4	3.279	0,5
Franța	666	7,9	1.321	7,2	85.189	11,6	92.757	13,1
Germania	1.368	16,2	2.882	15,6	15.7316	21,5	152.702	21,6
Grecia	326	3,9	744	4,0	30.342	4,1	25.371	3,6
Irlanda	34	0,4	114	0,6	1.874	0,3	1.930	0,3
Italia	2.347	27,7	4.782	25,9	12.1028	16,5	99.826	14,1
Luxemburg	172	2,0	341	1,8	36.526	5,0	44.010	6,2
Marea Britanie	366	4,3	642	3,5	39.749	5,4	36.520	5,2
Olanda	590	7,0	1.081	5,9	66.123	9,0	64.390	9,1
Polonia	59	0,7	146	0,8	4.516	0,6	4.614	0,6
Portugalia	36	0,4	106	0,6	2.846	0,4	2.277	0,3
Slovacia	24	0,3	73	0,4	355	0,1	400	0,1
Spania	198	2,3	629	3,4	11.353	1,6	12.729	1,8
Suedia	89	1,1	180	1,0	7.545	1,0	8.708	1,2
Ungaria	471	5,6	1.581	8,6	15.892	2,2	15.762	2,2
Altele	38	0,4	119	0,6	2.496	0,3	2.238	0,3
TOTAL	8.468	100,0	18.446	100,0	732.821	100,0	708.426	100,0

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România

**Cifra de afaceri și valoarea adăugată brută la costul factorilor
din filialele străine în România aflate sub control intracomunitar**

Intra UE	Cifra de afaceri				Valoarea adăugată brută la costul factorilor			
	2008		2009		2008		2009	
	mil.lei	%	mil.lei	%	mil.lei	%	mil.lei	%
Austria	39.314	13,3	33.157	11,9	10.862	15,8	10.177	16,3
Belgia	3.782	1,3	4.083	1,5	704	1,0	743	1,2
Bulgaria	558	0,2	922	0,3	95	0,1	126	0,2
Cehia	4.260	1,4	2.937	1,1	1.109	1,6	574	0,9
Cipru	23.600	8,0	19.627	7,1	4.545	6,6	4.217	6,8
Danemarca	1.486	0,5	1.233	0,4	184	0,3	171	0,3
Finlanda	2.286	0,8	4.915	1,8	238	0,4	387	0,6
Franța	45.732	15,5	46.839	16,9	10.962	16,0	11.058	17,8
Germania	57.784	19,5	55.341	19,9	11.371	16,6	10.530	16,9
Grecia	13.610	4,6	12.642	4,5	3.775	5,5	3.865	6,2
Irlanda	228	0,1	285	0,1	66	0,1	99	0,1
Italia	26.763	9,0	23.845	8,6	6.810	9,9	5.659	9,1
Luxemburg	14.941	5,1	11.500	4,1	4.077	6,0	1.528	2,5
Marea Britanie	18.314	6,2	17.787	6,4	5.327	7,8	4.476	7,2
Olanda	27.817	9,4	25.320	9,1	5.010	7,3	5.658	9,1
Polonia	1.603	0,5	1.918	0,7	326	0,5	299	0,5
Portugalia	408	0,1	834	0,3	119	0,2	126	0,2
Slovacia	471	0,2	728	0,3	433	0,6	97	0,1
Spania	1.819	0,6	2.742	1,0	566	0,8	669	1,1
Suedia	2.968	1,0	2.138	0,8	640	0,9	458	0,7
Ungaria	7.533	2,5	7.893	2,8	1.176	1,7	1.224	2,0
Altele	698	0,2	1030	0,4	178	0,3	109	0,2
TOTAL	295.974	100,0	277.716	100,0	68.573	100,0	62.250	100,0

Sursa: INS - Activitatea filialelor străine în România